

וכך אובדות ההזדמנויות ההיסטוריות, ומתי בזכות פירות הנצחון, ונקבעים דברים לדורות — ללא החלטה מצידנו.

מכל תכונות בן־גוריון, היתה זאת אולי תכונתו הבולטת ביותר.

הוא החליט.

היה זה הוא, כמעט לבדו, שהחליט כי ב־14 במאי 1947 יוכרו על הקמת מדינת־ישראל. היה זה הוא לבדו שהחליט, כעבור תשע שנים, כי ה־פתקת־קדש היתה מוטעית, וכי יש לסגת. ואף כי רבים מאיתנו מערערים כיום על נסיבות אותה

אדם המזדקק כמו הר מתוך השפלה השטוי חה של מוחות באנאליים, עקרים, עלובים — עמיתיו, יורשיו, הניכיון, חברי־סיעתו הקודמת והנוכחית.

★ ★ ★

הוא אותו האיש, האומר שוב ושוב כי הוא מוכן להחזיר את כל השטחים הכבושים (מלבד ירושלים המזרחית) תמורת שלום.

בניגוד גמור ומפורש למה שאומרים וחושבים גולדה, אבן, דיין — שלא לדבר על חברי־סיעתו איסר הראל. מדוע?

מפני שבניגוד לאנשים הקטנים, הוא מבין את מהות ההכרעה.

אצלו, אין זו רק כמיהה לשלום.

זוהי קודם כל ראיית הסכנות הנוראות — סכנות בטווח של דורות.

הוא מבין מה תהיה צורתה של מדינה שיש בה קרוב למיליון וחצי ערבים, מיעוט עויין של 36% כיום, שיגדל ויילך.

הוא מבין שבמדינה כזאת לא ייתכן ביטחון, לא תיתכן דמוקרטיה, לא ייתכן סוציאליזם.

הוא מבין כי רודניה יהודית כזאת תהיה הניגוד המוחלט לכל האידיאלים של מייסדי הציונות ומגשימיה — החל ב־הרצל ונורדאו וא־ד גורדון וזיבוטניסקי, עבור למייסדי רגניה ונהלל, וכלה בלוחמי תש״ח ותבריהם משיח לוחמים.

הוא מבין כי במדינה כזאת, ייעלמו תוך שנים מעטות הפועלים העבריים, וייווצר עסאדונים של אפנדים יהודיים, רקובים ומושחתים, הרוכב על פרולטריון ערבי מנוצל. תהי ליד זה כבר נמצא היום בעיצומו, בעידוד הנלהב של נערי בן־גוריון מאתמול.

הוא מבין כי מלחמת־הנצח עתידה, ברבות

א הייתי מאמין שיגיע היום הזה.

אבל הנה הוא בא.

אני מתחיל להתגעגע לבן־גוריון בשילטון.

★ ★ ★

אני חוזר בי ממילה אחת שאמרתי או כתבתי עליו בחיי.

אני מאמין כי כמעט בכל המיקרים צדקתי.

אבל לעומת יורשיו...

וזו הממלאה עתה את מקומו...

ואין זה רק עניין של שוואתי.

לא רק מפני שהגמדים תפסו את מקומו, הוא נראה עתה גדול יותר.

ולא רק מפני שירשיו הפכו את חוסר־המחשבה לאידיאל ממלכתי הוא נראה עתה חכם יותר.

ולא רק בגלל העקרות המוחלטת של יורשיו הוא נראה עתה פורה יותר.

נרמה שגם בן־גוריון עצמו הולך ומחכים,

ככל שהוא מתרחק ממרכז המערכות של יצרי השלטון.

★ ★ ★

נה, בהלווייתו של עננון, הוא סירב לחבוש כובע.

(ראה תמונה). וכשנאלץ לחבוש כובע־גרב, טרח להסביר לכל כי זוהי כניעה למוג'אהדין, לא לחברי־הכנסת פורוש.

אייחבישת כיפו־ראש בבית־הקברות המקרי

דש ביותר של הדת היהודית — הרי זו מיחווה של מחאה, המורה יותר מתלישת דף מתערי

דת־זהות.

לעיני הטלוויזיה, לעיני הציבור כולו.

כל עדת הגמדים יכלה לומר גם עליו שזוהו אכסהיביציר

ניום, שזוהי דרמטיות זולה, ושאר אימרות־שפר של כסילים.

בן-גוריון

לשעלמנו

נסיהג — כיום, לאור הנסיון, יכולים אנחנו להבחין בגודל לתה של ההחלטה, באומץ־לבו של האיש, שהיה מסוגל להחליט, לשכנע את הציבור בנכונותה, ולבצע.

לעומת זה — היכן הגמדים של היום!

★ ★ ★

אני בא כאן להניח את היסוד לפולחן חדש של בן־גוריון.

אני בא להשכיח כי היה זה בן־גוריון שנכנע לדתיים פעמים רבות, ששיחרר את בחורי־הישיבה מגיוס, שהנהיג בארץ חוקים רבים של כפייה דתית.

איני שוכח לרגע את המחוללים הגדולים של 1948, שורעו את הזרע למלחמה של היום: את התנכרותו הרתי־האסון לתנועה הלאומית הערבית, את אינכונותו להכיר בשורשי הסיכסוך הישראלי—ערבי.

על כך הוחכנו עימו, לפעמים בחימה שפוכה, במשך שנים.

אך כאשר התמודדנו עם דיעותיו ידענו —

הנה איש שיש לו דיעות, ושיש טעם להתי־

מודד עימו.

היכן הדיעות של גולדה, של דיין, של עזר וייצמן? עם

מה אפשר כאן להתמודד?

היכן כאן התפיסה ההיסטורית שאפשר לי

התווכח עימה, הנותנת כיוון ומשמעות למע־

שים היומיומיים?

אכן, דורשים מדי פעם כמה פסוקים של בן־גוריון, כדי להזכיר לנו באיזה עולם של אפסים אנחנו חיים כיום.

ודרוש מדי פעם מיחווה של בן־גוריון — כן,

מיחווה אכסהיביציוניסטית, דרמאטית! —

כדי להזכיר לנו שעם כל שגינותיו, ועם 83

שנותיו, הזקן הבודד הזה משרדה־בוקר עדיין

משכמו ומעלה מעל לערת יורשיו.

הימים, להשחית ולעוות ולסרס את נפשנו הלאומית.

★ ★ ★

אלא הם שיקולים שאיש כמו עזר וייצמן כלל אינו מסוגל אף להעלות על דעתו, ואיש כמו משה דיין מטביע אותם במלל הניאורתי־כִּי שלו. בשביל גולדה זוהי סינית.

כי אף לא לאחד מאלה, לשותפיהם ולמשרתיהם, אין מבט היסטורי. אף אחד מהם אינו שואל את עצמו: מה יהיה בעוד עשרים שנה, חמישים שנה, מאה שנה.

אף אחד מהם אינו מסוגל להבחין, מתחת לפני האידוות הזעירות של היום, את הזרמים הגדולים של תהליכי ההיסטוריה.

אין בן־גוריון להוט פחות אחרי הגולת המדינה, סיפוח שטחים, הרחבת גבולות, מאשר הגמדים.

היה זה הוא שדיבר על המלכות השלישית ב־1956, שסיפח שטחים נרחבים ב־1948.

אבל הוא רואה את השיקולים הנגדיים, את השיקולים המכריעים.

כי הוא רואה את הדברים ממעוף הציפור.

ואף שאני רחוק מגישתו ומתפיסותיו ברוב השטחים, אני מעריף את עוף־השמים על הזוחלים בעפר.

★ ★ ★

עוד תכונה של בן־גוריון, שאני מתגעגע אליה —

הכושר להחליט.

כבר התרגלנו, בשנים האחרונות, לממשלה שאינה מסוגלת להחליט דבר.

ושטיפת־המוח הגדולה הביאה לכך שחוסר־החלטה הפך בעיני הציבור לתכונה חיובית, לתמצית כל חוכמה, לשיא של בגרות מדינית.

בן־גוריון יודע מה ערכה של מיחווה דרמא־תית כמאבק על נפש הציבור, והוא השתמש במיחווה זו מפני שרצה לומר משהו לציבור. הוא רוצה לומר לנו שיש לנו ממשלה מושחתת.

ממשלה של אוכלי־חזיר, הרוצה לכפות על הציבור את החלכה הדתית, הלכה שהם עצי

מם כופרים ומכזים אותה על כל צעד ושעל.

ממשלה שאסרה על תומכיה להצביע על פי צו מצפונם, כאשר הגיע להכרעה עניין בעל משמעות מצפונית עמוקה ביותר.

ממשלה שאסרה על תומכיה אף להימנע מהצבעה, וכפתה עליהם הצבעה שנגדה כמו פורש את מצפונם מכל ומל.

ממשלה של גולדה.

★ ★ ★

א היתה זו רק הפגנה נגד, אלא גם הפגנה בעד.

נגד חוק שהוא, לדעת בן־גוריון ולדעת רבים מאיתנו, פשע כלפי מדינת־ישראל ופשע כלפי הדמוקרטיה.

בעד השקפת־עולם האומרת כי יהודי הוא מי שרוצה להיות יהודי, מי שמצטרף ללאום הזה בהכרתו, מי שקושר את גורלו לגורלה, מי שמוכן לשאת בעול החיים והמות למענה.

כמו כלתו מרי. כמו נכדתו גליה. כמו אן שליש וילדיה.

מדינת־ישראל אינה עוד סניף של הגולה היהודית. אינה עוד קיבוץ יהודי מקיבוצי הפזורה.

מדינה זו היא חוייה חדשה, מיסטר־חיים חדש. כללי ה־הצטרפות אליה והפרישה ממנה אינם יכולים להיות כמו בק"ק ברוקלין.

בן־גוריון מבין זאת, מפני שהוא יוצרי־מדינה ולא ממשך הגטו, מפני שיש לו מבט היסטורי

המרחיק מעבר לערימת המליצות הבאנאליות של הגננת הלאומית.

בניגוד לרוב חבריו, יורשיו וחניכיו, הוא מבין מה המש־

מעות העצומה של הקמת מדינת־ישראל. לאורה הוא מוכן לבדוק מחדש את כל האמיתות הישנות, לפסול אותן אם

אבד עליהן הכלח באותו יום גדול, לחדש את הטעון הידוש.

הוא מוכן להרוג פרה קדושה ובלה כמו ההסתדרות ה־

ציונית.

מוחו עובד. דמיונו פועל. הוא אדם יוצר.

אדם יוצר בגיל 83 — אחד מפלאי הטבע.